GEMEENTE
Stadskanaal

Raadsvergadering : 8 november 2021

Voorstelnr. : Z-21-092166/D/21/226438

Onderwerp : **Programmabegroting 2022**

Stadskanaal, 22 oktober 2021

Beslispunten
1. De Programmabegroting 2022 vaststellen.
2. De financiële consequenties van de ontwikkelingen op grond van het gemeentefonds en het BUIG-budget als eerste wijziging op de begroting 2022 te verwerken.

Aan de raad

Inleiding
Wij bieden u hierbij de Programmabegroting 2022 aan.

De begroting 2022 sluit met een negatief saldo van € 2.379.000,00. De meerjarenraming 2023-2025 vertoont in 2025 een negatief saldo van € 2.352.000,00. De aanbieding is toegelicht in het hoofdstuk Begroting in hoofdlijnen. Hierin is ook de begrotingspositie belicht.

Wij stellen u voor de Begroting 2022 vast te stellen zoals die aan u is voorgelegd. Om de begroting sluitend te maken stellen wij u voor om de in dit raadsvoorstel benoemde consequenties van ontwikkelingen op grond van het gemeentefonds en het BUIG-budget te verwerken in de begroting als de eerste wijziging van de begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025. Dit raadsbesluit leidt tot positieve begrotingssaldi in 2022 en 2025.

Beoogd effect
Vaststelling van de begroting 2022.

Argumenten

<u>Eerste wijzigingen op de begroting 2022</u>
Ontwikkelingen in zowel het Gemeentefonds als in de gebundelde uitkering (BUIG) waarmee onder andere de uitkeringen op basis van het inkomensdeel uit de Participatiewet en de loonkostensubsidie worden gecompenseerd leiden tot een positief begrotingssaldo van € 1.010.000,00 in 2022, aflopend tot een positief saldo van € 390.000,00 in 2025. De wijzigingen zijn onderaan dit voorstel toegelicht.

	2022	2023	2024	2025
Saldi Begroting 2022 (bedragen x € 1.000,00)	**-2.379**	**-4.051**	**-3.084**	**-2.352**
wijzigingen in dit raadsvoorstel				
- septembercirculaire				
- accres	1.241	1.381	1.419	1.615
- opschalingskorting	571	-	-	-
- corona compensatiemiddelen	259	-	-	-
- overige ontwikkelingen	475	475	475	475
- reserveren voor lasten Corona maatregelen	-259	-	-	-
- geactualiseerd voorlopig Buigbudget	1.102	652	652	652
Saldi Begroting 2022 na 1e wijziging	**1.010**	**-1.543**	**-538**	**390**

Duiding van de begrotingspositie

In 2021 is gestart met een sterk negatief en zorgelijk financieel beeld en preventief begrotingstoezicht. Het negatieve beeld is ontstaan door ontoereikende rijksmiddelen. Inmiddels zijn meer rijksmiddelen (jeugdbudget, algemene uitkering en BUIG-budget) beschikbaar gekomen die leiden tot een positiever beeld. Hieruit blijkt dat we sterk afhankelijk zijn van de rijksmiddelen.
We zijn er nog niet, de begroting 2022 is een tussenstap, de jaren 2023 en 2024 zijn niet sluitend en hebben een negatieve invloed op de reserves, de marge in 2025 is dun en broos. Dat vraagt nog steeds van ons om met een plan te komen om de financiële positie duurzaam te versterken.

Naar een gezond en duurzaam financieel perspectief

'Tot hier en niet verder', dit unanieme standpunt van uw raad was vorig jaar tijdens de raadscommissie in oktober aanleiding om een niet sluitende Begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024 aan de provincie aan te bieden en daarmee te kiezen voor preventief begrotingstoezicht. Daarbij heeft u aangegeven dat het Rijk aan zet is om gemeenten financieel tegemoet te komen om zo de financiële positie structureel te verbeteren. Hiermee heeft u een duidelijk signaal afgegeven dat landelijk veel aandacht heeft gekregen.

Sinds dat moment is er het één en ander gebeurd. Onze gemeente is daadwerkelijk onder preventief toezicht gesteld en heeft daarmee expliciet de opdracht om met een begrotingsanalyse te onderzoeken hoe het structureel begrotingsevenwicht duurzaam kan worden hersteld en in een herstelplan vast te leggen welke maatregelen hiervoor nodig zijn en hoe deze worden geïmplementeerd.

Het kabinet is gemeenten inmiddels tegemoet gekomen door voor 2022 incidenteel de noodzakelijke middelen beschikbaar te stellen voor de tekorten in de jeugdzorg. Een nieuw kabinet gaat een besluit nemen over structurele compensatiemiddelen na 2022. In afwachting van dat besluit is door het ministerie van BZK, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de VNG afgesproken dat gemeenten van de compensatiemiddelen op basis van de arbitrage-uitspraak een deel (75%) mogen inboeken. De financiële consequenties van deze ontwikkeling zijn in deze begroting en meerjarenraming verwerkt.
Daarnaast hebben de ontwikkelingen van zowel het Gemeentefonds als het Buigbudget gezorgd voor een positieve financiële impuls waarmee een positief sluitende begroting 2022 en meerjarenraming 2025 mogelijk is.

We constateren wederom de grote afhankelijkheid van het Rijk die we als gemeenten hebben voor onze inkomsten. Zowel het zorgwerkende financiële perspectief waarvan het afgelopen jaar sprake was, als ook nu de positieve financiële consequenties van de toevoeging van de jeugdzorgmiddelen, de ontwikkeling van het gemeentefonds en het BUIG-budget.
Die afhankelijkheid en onvoorspelbaarheid geeft reden tot zorg. Het overschot van € 390.000,00 in 2025 is marginaal en broos en biedt geen basis voor een gezond en duurzaam financieel perspectief.

Er zijn vele onzekerheden: Wát als het nieuwe kabinet minder of geen aanvullende middelen voor jeugdzorg beschikbaar stelt? Wát als het nieuwe kabinet besluit om de komende jaren minder uit te geven dan nu wordt verwacht en het accres lager wordt? Wát als de herijking van het gemeentefonds alsnog een structureel nadeel gaat opleveren? Wát als er door gemeenten opgaves moeten worden uitgevoerd zonder dat er voldoende middelen voor beschikbaar worden gesteld? Wat als..? Ontwikkelingen waar we geen invloed op hebben maar die zich wel afspelen in het marginale speelveld tussen een begrotingsoverschot en een begrotingstekort. Daar ligt onze zorg enerzijds, en een opdracht om voor die risico's én de noodzakelijke investeringen ruimte te creëren anderzijds.

Een extern bureau heeft in de afgelopen maanden een begrotingsanalyse uitgevoerd en een rapport opgeleverd. Tijdens het onderzoek heeft het bureau onder andere de eerder door ons aan uw gemeenteraad voorgelegde verruimingsmaatregelen onderzocht en gevalideerd. Aanvullend hierop heeft het bureau een aantal nieuwe zoekrichtingen voor verruimingen gepresenteerd.

We willen de komende jaren samen met u werken aan een gezond financieel en duurzaam meerjarenperspectief. Hiervoor gaan we met u in gesprek over een plan van aanpak en planning voor een verbeterplan. Onderdeel daarvan is ook het weer opbouwen van een goede robuuste reservepositie waarmee we (structurele) financiële tegenvallers kunnen opvangen en het uitvoeren van ambities weer mogelijk wordt. Daarnaast is een belangrijk onderdeel het in kaart brengen van mogelijke maatregelen in het sociaal en fysiek domein. Ten slotte krijgen de hierboven genoemde verruimingsmaatregelen en zoekrichtingen voor het creëren van begrotingsruimte een plek in het verbeterplan. Het college hecht er waarde aan dit plan als overdrachtsdocument mee te geven voor een volgende raadsperiode.
Kortom, de uitvoering van het plan moet de komende jaren leiden tot een robuuste gezonde en duurzame financiële positie en verbetering van de vermogenspositie.

Preventief of repressief begrotingstoezicht in 2022
Om weer onder repressief provinciaal toezicht te komen dient de begroting of de meerjarenraming 'structureel' in evenwicht te zijn. Hierbij is het uitgangspunt dat de structurele lasten ten minste worden gedekt door de structurele baten. Voor een juist beeld moeten de saldi van de begroting dus worden gecorrigeerd met de saldi van de incidentele baten en lasten:

(bedragen x € 1.000,00)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Saldi Begroting 2022 na 1e wijziging	**1.010**	**-1.543**	**-538**	**390**
correctie incidentele baten en lasten	-382	383	-	16
Structureel begrotingsaldi	**628**	**-1.160**	**-538**	**406**

Ook na correctie van de incidentele baten en lasten zijn de structurele begrotingssaldi in 2022 en 2025 positief. Uiteindelijk is het de provincie als toezichthouder om te bepalen welke vorm van toezicht voor onze gemeente geldt in 2022.

Toelichting op de eerste wijziging

Septembercirculaire 2021
Tijdens het opstellen van de Begroting 2022 is na het uitspreken van de Miljoenennota de septembercirculaire verschenen. In de septembercirculaire is de ontwikkeling van het gemeentefonds toegelicht en op grond daarvan is de algemene uitkering bijgesteld. In verband met consistent begrotingsbeleid over de jaren heen is het niet toegestaan de uitwerking van de septembercirculaire te verwerken in de begroting.
De omvang van het gemeentefonds is gekoppeld aan de omvang van de rijksuitgaven en wordt jaarlijks geactualiseerd via het zogenaamde accres. Het accres loopt de komende jaren op en heeft een positief effect op het begrotingssaldo 2022 van € 1.241.000 en € 1.615.000,00 in 2025.
Daarnaast heeft het kabinet besloten voor 2022 een structurele korting (de opschalingskorting) te bevriezen waardoor net als in 2020 en 2021 in 2022 een incidenteel voordeel ontstaat, nu van € 571.000,00.

In 2022 zijn voor een drietal onderwerpen (re-integratie bijstandsgerechtigden, schuldenbeleid en bijzonder bijstand) incidenteel middelen toegevoegd aan het gemeentefonds. Deze compensatiemiddelen (€ 259.000,00) worden eveneens incidenteel gereserveerd voor de uitvoering van maatregelen binnen het kader van deze onderwerpen.
Overige structurele ontwikkelingen binnen het gemeentefonds leveren een structureel voordeel op van € 475.000,00.

Buigbudget 2022
De voorlopige verdeling van het macrobudget voor de BUIG levert onze gemeente structureel een hogere uitkering op van € 1.102.000,00 en is hiermee in 2022 € 450.000,00 hoger dan de reëel geraamde uitkeringslasten. Het gaat om een voorlopige beschikking en om het effect van het risico dat de uitkering naar beneden wordt bijgesteld af te dekken, is de uitkering vanaf 2023 budget neutraal in de begroting verwerkt. Het geraamde Buigbudget is vanaf 2023 dus gelijk aan de geraamde uitkeringslasten.

Aanpak/uitvoering/voortgang
Wij sturen voor 15 november a.s. een exemplaar van de begroting naar het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen.

Burgemeester en wethouders

de heer G.J. van der Zanden
secretaris

de heer K. Sloots
burgemeester

IP/